

29.1.2026

Luonnos hallituksen esitykseksi ulkomaanopintolaiksi ja ammattipätevyyden tunnustamisesta annetun lain muuttamisesta (VN/34767/2025)

Yleiset huomiot esitysluonnoksesta

Tieteentekijät kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa.

Hallituksen esityksen tavoitteena on tukea sekä hallitusohjelman tavoitteita ulkomailla kouluttautuneiden osaajien tutkintojen tunnustamisen sujuvoittamiseksi että EU:n tavoitteita EU:n ulkopuolisten osaajien saatavuuden vahvistamiseksi. Kansainvälisten osaajien houkuttelu Suomeen ja maamme pitovoiman vahvistaminen on erittäin tärkeää. Suomen pitovoiman kannalta kenties kaikkein keskeisintä on, että kansainvälisille osaajille on heidän osaamistaan vastaavia, mielekkäitä uranäkymiä. Näin ollen katsomme, että esityksen tavoitteet ovat hyviä, mutta ei ole aivan selvää, miten esityksen mukainen uusi lainsäädäntö käytännössä tulisi nopeuttamaan tutkintojen ja/tai ammattipätevyyden tunnustamista.

On myös huomioitava, että hallituksen esitys keskittyy valtaosin opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalaan ja Opetushallituksen toimintaan, ja vastaavasti hyvin vähän erityisesti sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalaan, mikä herättää kysymyksen, onko esitystä tarkasteltu ja vaikutuksia arvioitu riittävällä tavalla huomioimaan mm. sote-alat sekä Lupa- ja valvontaviraston toiminta.

Lausunnonantajan näkemykset koskien ulkomaanopintolakia

Nykyisellään kansainvälisten osaajien tutkinnon tunnustamista haittaavat ja hidastavat erityisesti monimutkaiset ja hitaat tutkinnon tunnustamisen prosessit sekä korkeat käsittelymaksut. Hallituksen esityksen mukaan ”ulkomaanopintolain periaatteiden uudistaminen mahdollistaa ulkomailla ammattiin pätevöityneille aikaisempaa nopeamman väylän muodollisen pätevyyden hankkimiseen Suomessa, kun lainsäädäntö mahdollistaa sujuvat prosessit, ammattikokemuksen huomioimisen ja erilaiset tavat osaamisen täydentämiseen.” Tämä on hyvä tavoite, mutta lainsäädäntö ei vielä merkittävästi nopeuta prosesseja, jos viranomaisella ei ole resursseja prosessoida tutkintojen tunnustamista.

Yksilön ja kansainvälisten osaajien kannalta oleellista on, että tutkintojen tunnustamisen kokonaisuus on toimiva: lainsäädännön periaatteiden ja prosessien tulee olla selkeitä, viranomaisella tulee olla riittävät resurssit prosessien hoitamiseen, tutkinnon tunnustamisen tulee olla hakijalle kohtuullisen hintaista, ja osaamisen täydentämiseen vaadittavat suoritukset tms. ovat saatavilla ja niiden aloittaminen on sujuvaa.

Lisäksi esityksessä linjataan, että tieteellisen jatkotutkinnon edellytys ja ulkomailla suoritettu tutkinto tai vastaavan osaamisen hankkiminen on jatkossa rekrytoivan työnantajan oma arvio ja

päätös. Tämä on järkevää ottaen huomioon, että kyseessä ovat akateemiset tehtävät ja akateemisella laitoksella (korkeakoulu, tutkimuslaitos) on kaikki edellytykset tehdä kyseinen arvio.

Esityksen mukaan osaamisen täydentämisen keinovalikoimaa laajennettaisiin niin, että hakijalta voitaisiin edellyttää täydentävien opintojen lisäksi tai sijaan, kelpoisuuskoetta, sopeutumisaikaa tai näiden yhdistelmää. Lisäksi päätöksenteossa mahdollistettaisiin ammattikokemuksen ja Suomessa suoritettujen opintojen huomioiminen. On sinänsä hyvä, että osaamisen täydentämisen keinovalikoima laajenee, mutta järjestelmän on oltava hakijalle selkeä. Kysymys on, voiko osaamisen täydentäminen olla ehdollisessa päätöksessä vaihtoehtoista, vai tekeekö toimivaltainen viranomainen aina päätöksen siitä, millä tavalla hakijan tulee täydentää osaamistaan.

Lausunnonantajan näkemykset ammattipätevyyslain muutoksista

Ehdotetut muutokset ovat pääosin teknisiä muutoksia vastaamaan EU-säädöksiä. Pidämme esityksiä kannatettavana.

Lisätietoja:

Nina Hahtela, toiminnanjohtaja

nina.hahtela@tieteentekijat.fi

Miia Ijäs-Idrobo, erityisasiantuntija

miia.ijas@tieteentekijat.fi